

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRIN — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂDIRECTOR: **C. G. DISSESCU**PRIM-REDACTOR: **V. ATHANASOVICI**Redactori: **PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU**
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCUZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA**REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20**REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU**ABONAMENTELE**se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDĂTOR-PROPRIETAR**Un număr: 50 bani****Un număr vechiu 1 leu****COSTUL ABONAMENTULUI**

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R*Fundamentul juridic al nulității donațiilor între soți deghizate sau făcute prin persoane interpuse de d-l Minei, doctor în drept, doctor în științele politice și economice.***JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.** — *Inalla Curte de casație și justiție, secțiunea I: Cassa centrală a meseriilor cu Atanase P. Stroescu și alți.**Curtea de apel din București, secțiunea II: Emmy P. Eliatte cu Jacques Leon.**Errata.***Fundamentul juridic al nulității donațiilor între soți deghizate sau făcute prin persoane interpuse**

După ce în art. 937-939 din codul civil, legiuitorul român dispune că donațiile între soți sunt revocabile, după ce fixează quotitatea disponibilă în favoarea soțului de al doilea, vine, în art. 940 și hotărăște că :

«Soții nu pot să-și dăruiască indirect mai mult de cât s'a arătat mai sus.

«Orice donație deghizată sau făcută unei persoane interpuse este nulă».

Textul pare foarte clar; o chestiune importantă se ridică însă în ce privește nulitatea proclamată de aliniatul 2. Ce fel de nulitate este aceasta și cine o poate invoca?

Această întrebare se pune în dreptul român, în același mod ca în dreptul francez, căci art. 937-941 cod. civil român, nu sunt decât o traducere fidelă a art. 1096-1100 cod. Nap.

In Franța, chestiunea aceasta nu a primit încă o

soluție definitivă; există, pentru a o rezolvă, nu mai puțin de cinci sisteme, fără a mai vorbi de variantele lor. Sunt autori, din cei mai însemnați, cari par a da acestei chestiuni, o soluție într'un loc și altă soluție în alt loc, dând astfel impresia că se contradic singuri (Vezi Aubry et Rau, VII, p. 259-260 și VIII p. 104). Hotărârile judecătorești admit se pare când un sistem, când altul; ba câte odată două și trei sisteme la o laltă, ceea ce face pe d-l Planiol (III, No. 3255, en note) să scrie că : «la jurisprudence s'est plongée elle-même dans le chaos».

Vom căuta, înainte de toate, să facem puțină lumină în această materie, examinând diversele sisteme ce au fost propuse în doctrina franceză, pentru a rezolvă chestiunea ce ne preocupă și vom cercetă în ce măsură ele au triumfat, în fața tribunalelor franceze, arătând cu această ocaziune, de ce unele hotărâri ne dau impresia de chaos. Vom vedea pe urmă, care este starea doctrinei și jurisprudenței noastre, și vom termina examinând în detaliu sistemul ce preferăm, precum și considerațiunile pentru care îl adoptăm.

§ 1. Diversele sisteme propuse în Franța

I. *Sistemul nulității pentru lipsă de formă* admite că nulitatea prevăzută de art. 1099 al. 2 francez (940 al. 2 român), nu este decât o aplicație a regulii solemnității donației. Donația făcută de către un soț celuilalt soț, prin faptul că a fost deghizată sau adresată unei persoane interpuse, nu a putut fi

făcută în formele prevăzute de art. 931 urm. (813 urm. român) și este deci nulă pentru lipsă de formă; art. 940 al. 2, nu ar fi decât aplicarea la donațiile între soți a acestui principiu general (P. Vernet, *Traité de la quotité disponible*, p. 432; Colmet de Santerre, *Cours*. IV. No. 279 bis; Cruchon, *Donations déguisées*, p. 124 urm.).

Acest sistem este azi cu desăvârșire abandonat, doctrina modernă (cu excepția lui Laurent, XII, No. 305 și Baudry et Colin, *Donations*, No. 1240) admitând, ca și jurisprudența, validitatea donațiilor degvizate.

II. *Sistemul reductibilității*. — Se susține că articolul 940 al. 2, nu proclamă decât posibilitatea de a reduce aceste donații, ca excedând quotitatea disponibilă. *Donație indirectă*, e o expresie generală, care se aplică și donațiilor degvizate și celor făcute prin persoane interpuse; alineatul 2 al art. 940, nu face deci, decât o aplicare a al. 1; donațiile degvizate, sau făcute prin persoane interpuse, sunt deci nule în limitele fixate de alineatul precedent, adică în măsura în care exced quotitatea disponibilă; cu alte cuvinte, ele nu sunt nule, ci reductibile. (Coin Delisle, *Commentaire de donations et testaments*, art. 1099—1100; Duranton, *Cours*, IX, No. 831; Vazeille, *Succesions*, art. 1099. No. 15; Bugnet, *Donations entre mari et femme*, No. 81, note).

Acest sistem nu mai are decât foarte puțini partizani (Planiol, *Droit civil*, III, No. 3251 suiv; P. Appleton, *notă* sub Rennes, 9 febr. 1904, în *Dalloz* 1905. II. 273), domnul Planiol recunoaște, că hotărârile care îl admit, sunt azi «extrêmement rares» și de fapt, nu poate cită decât o decizie dată acum 44 ani (Grenoble, 21 mars 1870, *Dalloz*, 1870, II, 190). Abandonarea acestui sistem se datorește faptului, că art. 940 al. 2, declară donația nulă, iar nu reductibilă.

III. *Sistemul nulității sancționând rezerva*. — Unii autori, păstrând ca fundament al art. 940 al. 2, tot dornia de a apăra rezerva, au susținut totuși nulitatea integrală a donației între soți, atunci când ea este degvizată, ori adresată unei persoane interpuse. Legiuitorul a permis soților de a se avantaja reciproc, însă numai în mod ostensibil; donația ostensibilă, ce un soț face celuilalt soț, este perfect validă, sub rezerva dreptului ce au anumiți moște-

nitori ai donatorului, de a cere reducerea ei, în limitele quotității disponibile, dacă aceasta a fost depășită. Indată însă ce soțul donator a degvizat liberalitatea sa, sau a făcut-o unei persoane interpuse, actul său e complect nul și rezervatarii, cari în fața unei donații ostensibile între soți nu ar fi avut de cât acțiunea în reducere și cu condiția ca rezerva lor să fi fost atinsă, au acum o acțiune în nulitate, pe care cei mai mulți partizani ai acestei teorii le acordă, *chiar dacă rezerva lor nu a fost atinsă*; simpla prezență a rezervatarilor face ca donația să fie nulă, indiferent dacă ea depășise sau nu quotitatea disponibilă (Laurent, XV. No. 408; Cass. ch. civ. 2 mai 1855. *Dalloz*. 1855. I. 193; Cass. ch. req. 25 iulie 1881. *Dalloz*, 1885. I. 164. *Contră*: Troplong, *Donations et testaments*, No. 2741 urm.; Cass. ch. req. 7 febr. 1849, *Dalloz*, 1849. I. 71).

Legiuitorul s'ar fi arătat atât de sever, de oarece dacă liberalitatea a fost degvizată, rezervatarii sunt expuși a nu putea proba că actul incriminat e în realitate o donație între soți, neputând exercita din această cauză acțiunea lor în reducere. În orice caz, chiar dacă isbutesc să facă aceasta probă, ei au fost obligați la cheltueli suplimentare. Interesele rezervatarilor fiind mai grav atinse decât în cazul unei simple donații ostensibile, legiuitorul s'a arătat mai sever și a declarat acest act-nul, de o nulitate de ordine publică și absolută.

Imensa majoritate a autorilor, cari admit acest sistem, dau însă nulității din art. 1099 al. 2 (940 român) două caractere, ce nu cadrează de loc cu principiul unei nulități de ordine publică, creată pentru a obține respectul rezervei. Ei admit că această nulitate, de ordine publică, poate fi invocată numai de rezervatari; ei le permit însă să invoace această nulitate, creată pentru apărarea rezervei, chiar atunci când rezerva nu a fost atinsă.

Aceste două soluțiuni ni se par cu totul inacceptabile; dacă această nulitate a fost creată pentru a sancționa rezerva, ea nu trebuie să lovească decât donațiile ce trec peste quotitatea disponibilă; dacă vrem să o restrângem numai în favoarea rezervatarilor, trebuie să-i dăm caracterul unei simple anulabilități.

Chiar astfel ameliorat, sistemul nulității sancționând rezerva nu ni se pare acceptabil, căci după

cum vom vedea mai jos, articolele 1099–1100 cod. Nap. (940–1 cod. civ. român) nu au fost scrise de legiuitor cu gândul de a apăra rezerva.

IV. *Sistemul nulității sancționând dreptul de revocare al soțului donator.* — Art. 940 al. 2, nu este sancțiunea articolului 939, ci a art. 937 al. 1 cod. civil (1096 francez), care declară donațiile între soți eminentamente revocabile.

Legiuitorul nostru nu a voit ca soțul donator să poată renunța indirect la facultatea de revocație ce i-o acordă legea, făcând celuilalt soț o donație deghizată sau printr-o persoană interpusă; el a decis că o astfel de donație va fi absolut nulă, de o nulitate de ordine publică, putând fi invocată de orice persoană interesată.

S'a complectat această idee, spunându-se că legiuitorul a prezumat, că o donație între soți, dacă e deghizată sau făcută prin persoană interpusă, este opera captației sau a sugestiei, că există o prezumpție legală că o astfel de donație nu e opera conștientă a donatorului și ca atare este absolut nulă (Marcadet, *Code civil*. IV, art. 1099 No. 355; Bonnet, *Dispositions par contrat de mariage*, III, No. 1094 urm.; Jules Janet, notă în *Dalloz*, sub Montpellier, 28 febr. 1876. *Dalloz*, 1879, II. 249).

Jurisprudența a consacrat pentru prima oară acest sistem în 1828 (Angers, 12 iunie 1828, confirmat de Casația franceză la 30 nov. 1831. Vezi *Dalloz*. 1831. I. 371). În 1849, o hotărâre a Curței din Agen, consideră acest principiu ca universalmente admis, citând în acest sens numeroase hotărâri și câțiva autori (Trib. civil din Figeac, 27 dec. 1848, confirmat de Curtea din Agen, 5 dec. 1849. *Dalloz*. 1850 II. 104).

Actualmente, tribunalele franceze admit în mod curent, că nulitatea poate fi invocată, nu numai de rezervatari, dar chiar de donator (Cas. 16 aprilie 1850. D. 1850. I. 152; 22 iunie 1873. D. 1873. I. 473; Rennes, 9 aprilie 1892. D. 1892. II. 245), fie că ar avea moștenitori rezervatari, fie că nu ar avea astfel de succesori (Rennes, 9 febr. 1904. D. 1905. II, 273), de către moștenitorii ne rezervatari ai donatorului și de către creditorii săi (Limoges, 16 iulie 1853. D. 1855. I. 193; Montpellier, 28 febr. 1876. D. 1879. II. 249).

S'a obiectat acestui sistem, ca și celui precedent

de altminteri, că el taie în două art. 940 cod. civil, opunând donațiile indirecte, de care se ocupă primul său alineat, declarându-le reductibile, donațiilor deghizate, sau făcute prin persoane interpuse, de care se ocupă al doilea alineat și care ar fi cu totul nule. S'a susținut că această distincție nu a fost cunoscută, nici în vechiul drept francez, nici de autorii codului civil (Planiol, *Droit civil*, III. No. 3252; Appleton, *loc. cit.*). Se citează în sprijinul acestei afirmații un pasagiu din Molière care confundă donația deghizată cu cea indirectă, și faptul că nici *Jaubert*, la Tribunal, nici *Favart* la Corpul legislativ, nu distingeau donațiile deghizate de liberalitățile indirecte (Cf. și Fenet, *Travaux préparatoires du code civil*, XII, p. 622 și 646).

Nu credem că pasagiul lui Molière dovedește ceva, căci celebrul autor nu era jurisconsult. Tăcerea lui *Jaubert* și *Favart*, de asemenea, nu are mare importanță, întrucât găsim distincția noastră deja în *Pothier* (*op. cit.* No. 78). Obiecțiunile ridicate, nu sunt deci întemeiate și nu putem pe baza lor să respingem teoria după care nulitatea din art. 940 al. 2 cod. civil sancționează dreptul de revocare al soțului donator.

V. *Sistemul dublei nulități.* — Foarte multe hotărâri și câțiva autori combină acest sistem cu cel precedent, dând astfel nulității noastre un dublu fundament: respectarea rezervei și respectarea principiului revocabilității donațiilor între soți.

În hotărârile judecătorești, această combinație se explică foarte ușor: sunt multe persoane, care au calitatea atât de moștenitor rezervatar, sau reprezentant al acestuia, cât și de soț donator, ori reprezentant al soțului. În practică, acesta este cazul cel mai des; moștenitorii rezervatari ai donatorului, instituții contractuali, creditorii lor, donatorul care are moștenitori rezervatari, precum și creditorii săi, au toți această dublă calitate. Ei pot ține deci judecătorilor următorul limbaj: «Dacă admiteți că nulitatea din art. 940 al. 2, este sancțiunea principiului revocabilității donației între soți, trebuie să declarați nul actul încriminat de mine; dacă fundați această nulitate pe respectul datorit rezervei, încă trebuie să pronunțați această nulitate». Tribunalul în considerantele sale, ține seamă de ambele argumente și anulează donația atât ca violând principiul revocabili-

tăței, cât și ca primejduind drepturile rezervatarilor.

Cazurile în care reclamantul nu poate invoca decât principiul revocabilității donațiilor între soți, sunt extrem de rare; ar trebui ca nulitatea să fie cerută fie de un donator lipsit de moștenitori rezervatari, fie de moștenitorii săi nerezervatari. În regulă generală donatorul are descendenți sau părinți și demandorul în nulitate poate atunci ține limbajul de mai sus. Din această cauză, cea mai mare parte din hotărârile judecătorești declară nulă donația, pe de o parte invocând revocabilitatea ei, iar pe de alta, declarând că primejduește drepturile rezervatarilor (Cas. ch. civ. 23 mai 1882. D. 1883. I. 407; Cas. ch. req. 14 april 1886. D. 1887. I. 169; Rennes, 7 april 1892. D. 1892. II. 245).

Mai curios este însă faptul, că acest mod de argumentare, explicabil în hotărârile judecătorești, a pătruns în unele tratate de drept civil, ai căror autori admit astfel, că în art. 940 al. 2 cod. civil, sunt două nulități. Așa, Aubry et Rau, după ce admit că această nulitate «est uniquement établie dans l'intérêt des héritiers à réserve. Elle ne peut donc être proposée, que par ces derniers» (VII, p. 259—260), admit în alt pasagiu (VIII. p. 104), că aceste donații între soți, deghizate sau făcute prin persoane interpuse «sont frappées de nullité pour le tout, peu importe qu'elles aient ou non porté atteinte à la réserve des héritiers réservataires, ou qu'il n'existe pas même d'héritiers à réserve.

«Celle nullité peut être invoquée, non seulement par le donateur, mai encore par ses héritiers».

Acest sistem ni se pare cu desăvârșire inadmisibil, căci nu se poate susține că legiuitorul ar fi avut intenția de a declara donația între soți, deghizată, sau făcută prin persoană interpusă, de două ori nulă.

Am terminat astfel cu examinarea diverselor sisteme propuse în Franța; să vedem acum soluțiile ce această chestiune a găsit în doctrina și în jurisprudența noastră.

§ 2. Doctrina și jurisprudența română

Doctrina noastră variază foarte mult asupra chestiunii ce ne preocupă.

Așa, domnul profesor Nacu (t. II. p. 328) admite sistemul dublei nulități, fără să arate motivele pentru care d-sa dă această soluție, fără a se ocupa de

celelalte sisteme propuse, mulțumindu-se numai a menționa teoria lui Planiol.

Domnul profesor Alexandresco (t. IV. partea I. pag. 771), se pronunță pentru sistemul nulității sancționând dreptul de revocare al soțului donator, amintind de asemeni că, după unii autori, această nulitate sancționează rezerva. D-sa o numește însă *anulabilitate*, cu toate că admite, că ea poate fi invocată de orice persoană interesată, fie chiar de un moștenitor rezervatar.

Jurisprudența noastră nu e încă stabilită, asupra acestui punct. Înalta Curte de casație a admis uneori, că nulitatea aceasta, sancționând rezerva, nu poate fi invocată decât de moștenitorii rezervatari (Cas. sec. I. Dec. No. 624 din 1 Noembrie 1904. *Buletin*, 1904. p. 1556; Dec. No. 426 din 29 Sept. 1910. *Buletin*, 1910. p. 1183), alte ori, că ea poate fi invocată de toată lumea, de oarece sancționează principiul revocabilității donațiilor între soți. (Cas. I. Dec. No. 428 din 20 Iunie 1908. *Buletin*. 1908. p. 1075 și *Dreptul*, 1908, p. 517. În acelaș sens: Curtea din Craiova, 31 Martie 1910, *Dreptul*, 1910. p. 640).

Vedem prin urmare că, pe când în Franța, jurisprudența pare a se fixa în favoarea sistemului dublei nulități, la noi cea mai mare incertitudine domnește încă, atât în doctrină cât și în jurisprudență. Este locul deci să examinăm care din aceste sisteme trebuie preferat.

Dela început, vom scoate afară din discuție, trei din aceste sisteme, pe care le socotim cu totul inadmisibile și anume:

Sistemul nulității pentru lipsă de formă, de oarece aproape toată lumea recunoaște astăzi că donația deghizată e valabilă.

Sistemul reductibilității, pentru că art. 940 al. 2 declară donația nulă, iar nu reductibilă.

Sistemul dublei nulități, de oarece nu rezultă de nicăeri, că legiuitorul s'ar fi gândit a declara donația între soți deghizată, de două ori nulă.

Discuția se circumscrie deci, între cele două sisteme, care admițând nulitatea donației, consideră această nulitate, unul ca apărând drepturile rezervatarilor, iar celalt ca sancționând revocabilitatea donației între soți.

Între aceste două sisteme, noi preferăm pe acel al

revocabilității. Am văzut deja, că, în sistemul rezervei, se ajunge la consecințe inacceptabile, pe când criticile aduse sistemului revocabilității sunt nefondate. Vom arăta acum, că atât logicește cât și istoricește, sistemul revocabilității este singurul care se poate susține.

Pentru ce declară legiuitorul, că donația între soți deghizată, sau făcută printr'o persoană interpusă, este nulă? Atunci când rezerva este atacată, se poate susține, că nulitatea este edictată în interesul rezervatarilor, care nu vor putea să exercite acțiunea în reducere, decât probând deghizarea sau interpoziția de persoane, ceea ce presupune dificultăți și cheltuieli suplimentare. De ce este însă nulă donațiunea, atânci când rezerva nu e atacată? Pentru ce *de cuius*, care putea donă ostensibil soțului său 1000, să nu-i poată da în mod deghizat, sau printr'o persoană interpusă, 500? Atât cât rămânem pe terenul rezervei, nu vedem ce are reprehensibil acest act, căci el nu lovește întru nimic drepturile rezervatarilor. Indată ce ne punem însă pe terenul revocabilității, interesul apare.

Este drept că oricine poate donă soțului său întreaga quotitate disponibilă, însă numai în mod revocabil. Legiuitorul a voit ca donatorul, revenind asupra intenției sale liberale, să poată nimici actul, cu o simplă trăsură de condei, chiar în testamentul său, fără ca soțul său să știe ceva despre aceasta, fără certuri, formalități, procese și străgăniri de diverse naturi. Dacă donatorul a avut imprudența să deghizeze donația făcută soțului său, sub forma unui alt act juridic, sau să o adreseze unei persoane interpusă, revocarea e mult mai grea. Dânsul va trebui să pornească un proces în regulă, dovedind că actul încriminat este în realitate o donație deghizată, sau făcută prin persoană interpusă, de el, soțului său. Presupunând că izbutește a face această dovadă, el revocă donația, însă cu cheltuieli, cu pierderi de timp și după ce se va fi certat cu soțul său. E mai mult ca sigur, că în fața acestor dezagremente, el nu va face nimic, atât timp cât căsătoria nu se va fi desfăcut, fie prin divorț, fie prin predecesul donatarului.

Pentru creditorii donatorului, cât și pentru moștenitorii săi, rezervatari ori nerezervatari, deghizarea donației este de asemenea un act grav, căci șansa

de a o vedea revocată devine iluzorie. În special creditorii, cari în fața unei donații ostensibile făcute în fraudă lor, puteau triumfa în acțiunea Pauliană, fără să dovedească reaua credință a soțului donatar, sunt obligați, în fața unei donații deghizate, sub forma unui act cu titlul oneros, să probeze această rea credință sau să convingă pe judecători, că acest act, în aparență oneros, e în realitate o donație. Situațiunea lor este deci mult mai rea.

Rațional deci, sistemul revocabilității este singurul care se poate susține. Aceiaș constatare o putem face din punctul de vedere istoric.

Intr'adevor, art. 1099 c. civ. francez (940 român) este luat dintr'un proiect de cod civil, prezentat în anul VIII, consiliului de cinci sute, de deputatul Jacqueminot. Ori, în proiectul Jacqueminot este evident că acest articol nu a fost destinat să aperi interesele rezervatarilor.

În sistemul codului Napaleon și al codului nostru civil, quotitatea disponibilă în favoarea soțului, fiind de obicei mai mică decât quotitatea disponibilă a dreptului comun, s'a putut crede că legiuitorul s'a gândit la fraudă următoare: soțul neputând donă celuilalt soț, în mod ostensibil, de câte 500, îi da printr'o persoană interpusă 1000, lovind astfel în drepturile rezervatarilor, și s'a putut susține că legiuitorul a vrut să pedepsească această fraudă, declarând actul complet nul. În sistemul Jacqueminot însă, quotitatea disponibilă în favoarea soțului, era mai mare decât aceea a dreptului comun, așa că fraudă, de care am vorbit, nu se putea concepe, de oarece donatorul putea donă ostensibil, soțului său, mai mult decât ar fi putut donă unei persoane interpusă. Jacqueminot, scriind acest articol, nu a avut intenția de a apăra drepturile rezervatarilor, el s'a gândit probabil să sancționeze facultatea de revocare a soțului.

Ori, dacă acesta e sistemul Jacqueminot, nu reiese de nicăeri, că legiuitorul codului francez, sau că legiuitorul nostru, a avut vre-o altă intenție; întrucât ei nu au schimbat nimic, nu putem deci susține, în legea noastră, o doctrină care nu este admisibilă în sistemul de origină (Vezi: Fenet. *op. cit.* I, p. 370 și 392; Jules Janet, *loc. cit.*).

Concluzia noastră va fi, că, logicește și istoricește, ni se pare dovedit, că legiuitorul, proclamând, în

art. 940 al. 2 c. civ. nulitatea donației între soți, deghizată sau făcută prin persoană interpusă, nu a putut avea altă intenție decât să sancționeze dispoziția articolului 937 al. 1 c. civ. după care donația între soți este eminentemente revocabilă.

În consecință, vom decide că nulitatea aceasta e absolută, de ordine publică și poate fi deci invocată de orice persoană interesată.

V. Minei

Doctor în Drept,
Doctor în științele politice și economice.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 28 Februarie 1914

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Casa centrală a meseriilor cu Atanase P. Stroescu și altu

LEGEA PROPRIETARILOR. — HOTĂRĂRI DATE ÎN VIRTUTEA ACESTEI LEGI. — REVIZUIRE. — ADMISIBILITATE. — ART. 288 URM. PR. CIV.
LEGEA PROPRIETARILOR. — APEL. — RECURS. — ALEGERE DE DOMICILIU. — PERSOANĂ MORALĂ. — ART. 12 L. PROP.

1° Dreptul de revizuire contra hotărârilor date în virtutea legii proprietarilor, nefiind suprimat în mod expres nici prin art. 12 nici printr'o altă dispoziție a acestei legi, după cum acest drept este suprimat contra ordonanțelor prezidențiale sau ale judecătorului, partea nemulțumită are deschisă calea revizuirii dacă se va găsi într'unul din cazurile prevăzute de art. 228 urm. din procedura civilă.

2° Dispozițiunile art. 12 din legea proprietarilor după care partea care face apel sau recurs trebuie să facă alegere de domiciliu în orașul de reședință al Curței sau tribunalului, sub pedeapsă de nulitate a cererii, nu se aplică persoanelor morale cu caracter public care au reședința lor fixată prin lege în orașul de reședință al tribunalului unde se judecă procesul.

No. 138. — Casată, după recursul făcut de Cassa Centrală a meseriilor și asigurărilor muncitorești, sentința No. 122 din 1913 a tribunalului Prahova, secția II, în proces cu Atanase V. Stroescu curator și altu.

S'a citit raportul în cauză de d-l consilier Al. Alessiu.

S'au ascultat: d-nii avocați Alexandrecu și G. Teodorescu, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat M. Popescu, pentru intimați, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului II de casare:

«Rău tribunalul a respins ca neadmisibilă cererea de revizuire a Cassei Centrale, întru cât calea extraordinară de atac a revizuirii, este deschisă părții nemulțumite, în cazurile limitativ determinate și sub condițiunile stabilite de procedura civilă, contra hotărârilor judecătorești date în orice materie, dacă această cale extraordinară n'a fost interzisă printr'o dispozițiune formală a vreunei legi speciale; și în speță, legea specială a proprietarilor n'a închis prin nici o dispozițiune a sa părții în drept calea revizuirii contra hotărârilor definitive date în virtutea acestei legi».

Având în vedere că prin sentința supusă recursului, tribunalul, judecând ca instanță de apel, a respins ca inadmisibilă cererea de revizuire făcută de Casa Centrală a meseriilor la judecătoria ocolului urban I Ploiești, contra cărței sale de judecată No. 552 din 1912, iar prin această carte de judecată judecătoria a admis acțiunea introdusă după legea asupra drepturilor proprietarilor, de Gheorghe Niculescu și a obligat pe Atanase Stroescu, curatorul succesiunii vacante a defunctei Maria Stănescu, reprezentat astăzi prin Cassa meseriilor, în virtutea art. 200 al. 6 din legea meseriilor, să plătească reclamantului G. Niculescu 225 lei, chiria imobilului ocupat, înainte de moarte, de numita defunctă;

Că, pentru a da această soluțiune, tribunalul se întemeiază pe dispozițiunile legii asupra drepturilor proprietarilor decurgând din contractele de închiriere, care nu prevăd expres calea revizuirii, cum au prevăzut calea apelului, contestației sau recursului în casație;

Considerând că motivele care au determinat pe legiuitor să admită revizuirea hotărârilor, au fost ca ele să nu se întemeieze pe acte false sau reținute de partea adversă, pe mărturiile mincinoase ale martorilor sau pe sprejurul părții, iar în cazurile când procesul a fost câștigat contra Statului, minorilor și interzișilor, hotărârile să nu fie date fără ca aceste persoane să fie apărate de cei însărcinați cu apărarea lor; că, aceste motive de supremă echitate și justiție se găsesc și când este vorba de o hotărâre dată după legea asupra drepturilor proprietarilor și prin urmare partea judecată după această lege specială, care s'ar găsi într'unul din cazurile determi-

nate de lege, nu poate fi lipsită de dreptul de revizuire fără voința expres manifestată a legiuitorului ;

Că, legea proprietarilor nici prin art. 12 nici prin altă dispoziție a sa nu suprimă în mod expres dreptul de revizuire contra hotărârilor date conform acestei legi, după cum suprimă acest drept contra ordonanțelor prezidentului sau judecătorului date în baza art. 8 din lege ;

Considerând că, pentru suprimarea dreptului de revizuire nu se poate invoca natura afacerii și celebritatea judecății, care au motivat procedura sumară și expeditivă a legii proprietarilor, de oarece, dacă legiuitorul ar fi voit să ridice părții dreptul de revizuire contra hotărârilor date conform acestei legi, nu ar fi avut decât să prevadă aceasta expres, cum a prevăzut-o în art. 8, pentru ordonanțe și după cum a prevăzut-o în art. 12, pentru o altă cale de atac : opoziția ;

Că, așa dar, Cassa Meseriilor poate să ceară revizuirea unei hotărâri dată după legea asupra drepturilor proprietarilor, dacă se va găsi în cazurile prevăzute de art. 288 și următorii din procedura civilă și prin urmare greșit tribunalul a declarat inadmisibilă asemenea cerere de revizuire.

Asupra motivului I de casare,

«Rău tribunalul a admis excepțiunea de nulitate a apelului, ridicată de partea adversă pe temeiul art. 12 al. 3, și art. 23 din legea proprietarilor, nulitate ce ar fi provenind din faptul că în petițiunea de apel a Cassei Centrale nu s'a făcut alegere de domiciliul în orașul de reședință al tribunalului».

Având în vedere că tribunalul a anulat apelul făcut de Cassa Meseriilor pe motiv că nu a făcut alegere de domiciliu în orașul de reședință al tribunalului ;

Considerând că dispozițiunile art. 12 din legea proprietarilor după care apelul sau recursul va fi nul, dacă partea care uzează de dânsul nu face alegere de domiciliu în orașul de reședință al Curții sau tribunalului, nu sunt aplicabile persoanelor morale cu caracter public care au reședința lor fixată prin lege în orașul de reședință al tribunalului unde se judecă procesul, de oarece aceste persoane morale nu-și pot schimba reședința dintr'un loc într'altul ca persoanele particulare în scop de a șicana pe partea adversă, șicană pe care legea a voit să o reprime prin dispozițiunea mai sus citată ;

Că, tribunalul a făcut o greșită aplicațiune a articolului 12 legea proprietarilor când a anulat apelul Casei Meseriilor pentru că nu și-a ales domiciliul în orașul Ploești ;

Considerând dar că ambele motive se găsesc întemeiate și recursul urmează să fie admis.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APPEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 22 Ianuarie 1914

Președinta d-lui Fr. Papp, președinte

Emmy P. Eliatte cu Jacques Leon

VÂNZARE DE RECOLTE — PROPRIETAR. — COMERCIANT. — ACT COMERCIAL PENTRU UNA DIN PĂRȚI. — JURISDICȚIUNE COMERCIALĂ. — COMPETINȚĂ. — ART. 56 COD. COMERCIAL. — CONDITIE REZOLUTORIE. — VÂNZARE. — CONTRACT. — NEEXECUTARE PARȚIALĂ A CONTRACTULUI. — CERERE DE DAUNE. — ART. 1021 COD. CIVIL.

1° Cu toate că vânzarea recoltei de pe moșie făcută de către proprietar constituie pentru acesta un act civil, totuși atunci când cel ce a cumpărat este un comerciant care face în mod obișnuit asemenea cumpărări de recolte, actul de vânzare-cumpărare fiind comercial pentru una din părți, potrivit art. 56 cod. comercial, afacerea devine comercială și deci urmează a fi supusă jurisdicției comerciale pentru ambele părți.

2° Intr'un contract de vânzare, în caz de neexecutarea obligațiunei uneia din părți, partea care și-a executat obligațiunea este datoare a cere mai întâi rezilierea contractului și în urmă să ceară daune, numai atunci când ar fi vorba de neexecutarea totală a contractului de vânzare-cumpărare, iar nu și atunci când e vorba numai de neexecutarea parțială a acelu contract, în care caz partea în drept are alegerea, potrivit art. 1021 cod. civil, care e aplicabil și în materie comercială, de a cere sau executarea contractului pentru partea de obligațiune rămasă neexecutată și să-și formuleze în același timp și cererea de daune, sau să renunțe la cererea de executare

parțială a contractului și să ceară rezilierea lui în total.

No. 4. — Respinse ca nefondate apelurile făcute de Emmy Eliatte și Jacques Leon contra sentinței No. 36 din 1913 a tribunalului Prahova secția II.

S'au ascultat d-nii avocații Stănciulescu și Flechtenmacher din partea apelantei Emmy Eliatte și Voiculescu din partea apelantului Jacques Leon.

Curtea,

Asupra apelurilor făcute pe de o parte de Emmy P. Eliatte și pe de altă parte de Jacques Leon contra sentinții comerciale cu No. 36 din 1913, a tribunalului Prahova, secția II, apeluri care au fost conexe prin încheerea cu No. 1214 din 25 Mai 1913;

Având în vedere susținerile părților și actele dela dosar;

Având în vedere că, prin menționata sentință, tribunalul a admis în parte acțiunea intentată de Jacques Leon și a obligat pe Emmy R. Eliatte să plătească reclamantului Jacques Leon suma de două mii lei cu titlu de daune-interese, cu procente legale dela intentarea acțiunii până la definitivă achitare precum și una sută lei cheltueli de judecată;

Având în vedere că, pârâta dela prima instanță R. Eliatte prin apelul ce-a făcut tinde a se respinge acțiunea ce i s'a intentat de reclamantul Jacques Leon, iar acesta la rândul său, tinde din potrivă a i se admite în totul acțiunea așa cum a fost formulată la prima instanță;

Având în vedere că, apelanta Emmy Eliatte în afară de motivele de fapt ce a invocat la prima instanță pentru a se respinge acțiunea în daune ce i s'a intentat de Jacques Leon, înaintea Curței a mai susținut că acțiunea este neregulat făcută de oarece, conform art. 1021 din codul civil, spre a se putea cere daune, urma să se obțină mai întâi rezilierea contractului de vânzarea porumbului, intervenit între părți, și că apoi nici nu i s'a făcut notificare de punere în întârziere potrivit legii;

Având în vedere că, dacă vânzarea de recoltă depe moșie de către un proprietar constituie pentru acesta un act civil, ori de câte ori cel care a cumpărat este un comerciant și face cumpărări de asemenea recolte în mod obișnuit, prin aceasta chiar actul de vânzare-cumpărare fiind comercial pentru una din părți, conform art. 56 cod. comercial afacerea devine

comercială și supusă jurisdicției comerciale pentru ambele părți;

Considerând că, în speță, fiind necontestat că reclamantul Jacques Leon este comerciant și face cumpărări de recolte în mod obișnuit, cumpărarea ce a intervenit între dânsul și apelanta Emmy Eliatte devine comercială și pentru aceasta, așa că tribunalul bine a judecat ca afacere comercială litigiul de față și ca consecință bine a admis probele conform codului comercial, în special în ce privește doveză punerii în întârziere prin scrisori, cum a și făcut reclamantul Jacques Leon, nefiind nevoie de doveză acestui fapt prin formalitățile indicate de codul civil așa cum pretinde apelanta Emmy Eliatte;

Considerând că motivul de neregularitatea acțiunii invocat de apelanta Emmy Eliatte, bazat pe faptul că nu s'a cerut mai întâi rezilierea contractului pentru ca în urmă să ceară daune, este nefondat de oarece aceasta ar fi urmat să aibă loc atunci când ar fi fost vorba de neexecutarea totală a contractului de vânzare-cumpărare, iar nu pentru neexecutarea parțială a acelui contract, caz în care partea în drept are alegere, conform art. 1021 cod. civil, aplicabil și în materie comercială, de a cere executarea contractului pentru partea de obligațiune rămasă neexecutată și alături de care și concomitent să formuleze daune, sau renunțând la executarea parțială a contractului să ceară rezilierea lui în total;

Considerând că în speța de față reclamantul Jacques Leon luând prima cale, neregularitatea acțiunii invocată de apelanta Emmy Eliatte este nefondată și câtă se fie respinsă.

Pentru aceste motive, respinge.

Semnați: Fr. Papp, G. H. Mavrus, Ef. Antonescu.

ERRATA

În deciziunea Curței de apel din Galați, secțiunea I, No. 7 din 1914, publicată în *Dreptul*, No. 28 din 20 Aprilie a. c., s'a strecurat următoarea greșală de tipar care strică înțelesul ideii exprimate:

La pagina 220, coloana 2, rândul 5-6; în loc de: «care stabilește viața comerțului» a se citi care *stabilește* viața comerțului.

În aceeași pagină, de asemeni, coloana I, rândul 40, a se citi «*îndepărtarea* falimentului», în loc de «*executarea* falimentului».